

Latvijas Republikas
Tieslietu ministrija

Laulības tiesiskie, psiholoģiskie, ētiskie un sadzīves aspekti

Pirmslaulību mācību programma

personām, kuras vēlas reģistrēt laulību dzimtsarakstu
nodaļā

ZEMGALES REĢIONA
KOMPETENČU ATTĪSTĪBAS CENTRS

*Pasūtītājs –
LR Labklājības ministrija
Sadarbībā ar LR Tieslietu ministriju*

2016

Pirmslaulību mācību programmas personām, kuras vēlas reģistrēt laulību dzimtsarakstu nodaļā, apraksts

Programmas mērķauditorija

Personas, kuras vēlas reģistrēt laulību dzimtsarakstu nodaļā.

Programmas uzbūve

Mācību programma tematiski strukturēta 4 moduļos:

- 1. modulis:** Finanšu pratība. (6 akadēmiskās stundas)
- 2. modulis:** Laulības tiesiskie aspekti. (6 akadēmiskās stundas)
- 3. modulis:** Laulības psiholoģiskie un ētiskie aspekti. Laulāto un ģimenes attiecību veidošana. (6 akadēmiskās stundas)
- 4. modulis:** Vecāku pienākumi un atbildība ģimenes plānošanas un bērnu audzināšanas procesā. (6 akadēmiskās stundas)

Kopējais stundu skaits - 24 akadēmiskās stundas (1 akad. st. = 45 minūtes). Moduļu apguves secība var tikt brīvi noteikta katrā konkrētā programmas īstenošanas situācijā.

Programmas mērķis

Topošo laulāto pāru izpratnes veidošana par laulības civiltiesiskajiem, psiholoģiskajiem, ētiskajiem un sadzīves aspektiem.

Programmas galvenie uzdevumi

1. modulis. Finanšu pratība

Apgūt zināšanas un pilnveidot izpratni par naudas gudru pārvaldību - plānot, krāt, aizņemties, lai palīdzētu sasniegt ģimenes nākotnes mērķus.

2. modulis. Laulības tiesiskie aspekti

Apgūt zināšanas un pilnveidot izpratni par laulības tiesiskajiem aspektiem.

3. modulis. Laulības psiholoģiskie un ētiskie aspekti. Laulāto un ģimenes attiecību veidošana

Apgūt zināšanas un pilnveidot izpratni par emocionāli veselīgām, pilnvērtīgām, harmoniskām, uz savstarpējo cieņu balstītām attiecībām ģimenē, veicinot ģimenisko attiecību kvalitāti un katra individuālo labsajūtu.

4. modulis. Vecāku pienākumi un atbildība ģimenes plānošanas un bērnu audzināšanas procesā

Apgūt zināšanas un pilnveidot izpratni par bērna attīstību, vecumposmus raksturojošām iezīmēm un vecāku lomu bērna attīstības veicināšanā.

Moduļu satura apguves uzdevumi

Modulis	Sniedz iespēju apgūt zināšanas un pilnveidot izpratni
<p>Finanšu pratība</p>	<p>Izprast naudas un mantas vietu topošās ģimenes vērtību sistēmā</p> <p>Sastādīt savu ģimenes budžetu</p> <p>Izvēlēties sev piemērotāko uzkrājumu, noguldījumu vai ieguldījumu veidu</p> <p>Izvērtēt nepieciešamību un laulāto iespējas ņemt aizņēmumu, kā arī kopējo atbildību aizņēmumu atmaksāt</p>
<p>Laulības tiesiskie aspekti</p>	<p>Izprast laulības noslēgšanas būtību un tiesiskās sekas</p> <p>Izprast laulāto savstarpējos pienākumus, tiesības un atbildību ģimenē</p> <p>Izvērtēt laulāto mantisko attiecību pamatnostādnes un nozīmi ģimenē</p> <p>Apzināties laulības šķiršanas tiesiskās sekas un ietekmi uz indivīdu un ģimeni kopumā</p>
<p>Laulības psiholoģiskie un ētiskie aspekti. Laulāto un ģimenes attiecību veidošana</p>	<p>Izprast laulības dzīves hronoloģisko norisi un laulāto uzdevumus katrā no šiem posmiem</p> <p>Izprast harmonisku attiecību veidošanās pamatnosacījumus</p> <p>Izprast konfliktu rašanās pamata iemeslus un konflikta risināšanas ceļus</p> <p>Izprast laulāto individuālās problēmas, kuras var tikt izpaustas pāru attiecībās</p> <p>Izprast attiecību dinamiku laulībā un personiskās izaugsmes iespējas</p>
<p>Vecāku pienākumi un atbildība ģimenes plānošanas un bērnu audzināšanas procesā</p>	<p>Izprast vecāku - bērnu agrīno interakciju</p> <p>Izprast faktorus, kas ietekmē bērna attīstību vecumposmu kontekstā</p> <p>Apzināties sensitīvās fāzes bērna attīstībā un emocionālās audzināšanas lomu</p> <p>Izprast bērna sociālās attīstības nozīmi mācīšanās procesā un sekmīgā integrācijā sabiedrībā</p>

Moduļu satura apguves sasniedzamais rezultāts

Modulis	Izglītības procesa rezultātā zina un izprot
Finanšu pratība	<p>Zina:</p> <p>Viedokļu dažādību par naudas nozīmi sabiedrības, indivīda un ģimenes vērtību sistēmā</p> <p>Kas ir ģimenes budžets un kas nepieciešams, lai to izveidotu un uzturētu</p> <p>Dažādus uzkrājumu, noguldījumu un ieguldījumu veidus</p> <p>Dažādus aizņēmumu veidus un jautājumus, kuri jāuzdod pirms aizņēmumu ņemšanas</p> <p>Izprot:</p> <p>Naudas, mantas nozīmi savā un savas topošās laulības vērtību sistēmā</p> <p>Ģimenes budžeta nepieciešamību un naudu kā resursu</p> <p>Uzkrājumu, noguldījumu un ieguldījumu piemērotību dažādām dzīves situācijām. Kāpēc un cik liels jāveido „drošības spilvens”</p> <p>Kādiem dzīves gadījumiem katrs aizņēmuma veids ir izmantojams un to ilgtermiņa sekas</p>
Laulības tiesiskie aspekti	<p>Zina:</p> <p>Kas ir laulība, tās nozīme un laulāto atbildība</p> <p>Laulāto savstarpējo pienākumu un tiesību jēdzienu un nozīmi</p> <p>Mantisko attiecību jēdzienu un veidus</p> <p>Laulības šķiršanas veidus un tiesiskos aspektus</p> <p>Izprot:</p> <p>Laulības noslēgšanas juridiskos aspektus</p> <p>Personisko attiecību ietekmi uz ģimeni kopumā</p> <p>Mantas un lietu nozīmi ģimenē</p> <p>Laulības šķiršanas iespējamību, ietekmi uz indivīdu, ģimeni un bērniem</p>

Laulības psiholoģiskie un ētiskie aspekti. Laulāto un ģimenes attiecību veidošana

Zina:

Ģimenes dzīves hronoloģisko iedalījumu

Ģimenes attiecību aspektus - varas, tuvības, atbildības

Nesaskaņu risināšanas pamatprincipus

Izprot:

Katrā laulības dzīves posmā gaidāmās grūtības un uzdevumus

Savas vēlmes un gaidas attiecībās

Attiecību dinamiku laulībā un personiskās izaugsmes iespējas

Harmonisku attiecību veidošanas pamatnosacījumus

Vecāku pienākumi un atbildība ģimenes plānošanas un bērnu audzināšanas procesā

Zina:

Embriogēnēzes pamataspektus

Agrīnās interakcijas pamatprincipus

Bērna sociālās attīstības nozīmi

Izprot:

Embriogēnēzes ietekmi uz bērna attīstību

Agrīnās interakcijas nozīmi bērna attīstībā

Agrīnās interakcijas lomu kopējās psihomotorās attīstības kontekstā

Bērna attīstības vecumposmu iezīmes un emocionālās audzināšanas lomu

Vecāku lomu bērna intrauterīnās attīstības sekmīgā norisē

Bērna sociālās attīstības nozīmi sekmīgā mācīšanās procesā un sociāli pieņemamā uzvedībā

Programmas apguves kvalitātes novērtēšana

Tēmu izpratnes novērtējums moduļa apguves noslēgumā. Atbilstoši moduļa saturam tā var būt diskusija, tests vai praktiskais uzdevums.

Programmas apguves kvalitātes izvērtējumam vēlāma atgriezeniskā saite no dalībniekiem (moduļa novērtējuma anketa).

Programmas īstenošanā izmantojamais metodiskais materiāls

Nodarbībās tēmu izpratnei izmantojams Metodiskais materiāls kursu dalībniekiem, kurā sniegts ieskats katra moduļa satura tēmās. Pasniedzējs nodarbību norises plānošanas procesā var izmantot Metodisko materiālu pasniedzējam, kurā moduļu

autori sniedz katrā tēmā vēlamos satura akcentus un metodiskos paņēmienus tēmu izklāstam.

Sniedzot šos metodiskos ieteikumus un moduļu satura izklāstu, programmas autori vēlas uzsvērt, ka nav tādas metodes vai mācību materiāla, kas vienlīdz labi un universāli derētu ikvienam programmas īstenošanā iesaistītajam. Pasniedzēja kompetencē ir rast individuālas un radošas pieejas tēmu satura izklāstam un materiāla apjomam katrai konkrētai kursu grupai, atbilstoši grupas dalībnieku dzīves pieredzei, kopdzīves ilgumam un izglītībai.

Metodiskajā materiālā ietvertā satura aktualizācija var būt nepieciešama arī saistībā ar likumdošanas izmaiņām vai konkrētajā brīdī sabiedrībā aktuāliem jautājumiem, kuru ietveršana moduļu saturā ir pasniedzēja kompetencē.

Lai kursu īstenošanā maksimāli nodrošinātu programmas mērķu un uzdevumu sasniegšanu un motivētu dalībniekus aktīvai un atsaucīgai līdzdarbībai sev jaunas informācijas, zināšanu ieguvē un izpratnes pilnveidē, svarīgi, lai pasniedzējs elastīgi spētu adaptēt programmas saturu katrai konkrētai grupai, respektējot pāru kopdzīves pieredzi un izglītību.

Tikpat būtiski ir rosināt topošo laulāto noturīgu interesi un vēlmi arī pēc programmas apguves saglabāt motivāciju gūt jaunas zināšanas.

Programma dos ieguldījumu ilgtermiņā, ja tās dalībnieki būs guvuši pozitīvu pieredzi par zināšanu nozīmi laulības noturības stiprināšanā, par to, ka mīlestības jūtu nosargāšana un saskanīgu attiecību veidošana noturīgā laulībā ir darbs mūža garumā, kas prasa gan zināšanas, gan pūles, gan pacietību.

Prasības pasniedzēju profesionālajai kvalifikācijai un pieredzei

1. modulis. Finanšu pratība

- Augstākā izglītība (ekonomika, vadībzinības).
- Profesionālās darbības pieredze ekonomikas vai finanšu jomā.
- Pedagoģiskā darba pieredze pieaugušo izglītošanā ekonomikas vai finanšu jomā.
- Vēlama pedagoģiskā darba pieredze pieaugušo izglītošanā konkrētajā tematiskajā jomā.

2. modulis. Laulības tiesiskie aspekti

- Augstākā juridiskā izglītība ar iegūtu jurista kvalifikāciju.
- Profesionālās darbības pieredze ģimenes tiesībās.
- Pedagoģiskā darba pieredze pieaugušo izglītošanā tiesību zinātņu jomā.

- Vēlama pedagoģiskā darba pieredze pieaugušo izglītošanā konkrētajā tematiskajā jomā.

3. modulis. Laulības psiholoģiskie un ētiskie aspekti. Laulāto un ģimenes attiecību veidošana

- Psihoterapeita vai klīniskā psihologa kvalifikācija.
- Profesionālās darbības pieredze pāru attiecību problēmu risināšanā.
- Pedagoģiskā darba pieredze pieaugušo izglītošanā psiholoģijas jomā.
- Vēlama pedagoģiskā darba pieredze pieaugušo izglītošanā konkrētajā tematiskajā jomā.

4. modulis. Vecāku pienākumi un atbildība ģimenes plānošanas un bērnu audzināšanas procesā

- Augstākā izglītība medicīnā, pedagoģijā vai psiholoģijā ar specializāciju bērnu rehabilitācijas jautājumos.
- Profesionālās darbības pieredze saistīta ar bērnu medicīnisku, pedagoģisku vai psiholoģisku rehabilitāciju.
- Pedagoģiskā darba pieredze pieaugušo izglītošanā medicīnā, pedagoģijā vai psiholoģijā.
- Vēlama pedagoģiskā darba pieredze pieaugušo izglītošanā konkrētajā tematiskajā jomā.

Mācību plāns

1.modulis. Finanšu pratība

Tēma	Tēmas saturs	Ieteicamais laika plānojums (akad. st.)
Naudas loma sabiedrības, ģimenes un indivīda vērtību sistēmā	<ol style="list-style-type: none"> 1. Iepazīšanās, gaidu un pieredzes apzināšana. Moduļa mērķu, uzdevumu un gaitas iepazīšana. 2. Naudas, mantas nozīme cilvēku vērtību sistēmā. Naudas piederības un naudas tērēšanas ieradumu maiņa, nodibinot ģimeni. Stereotipi. 3. Jautājumi par naudu, kurus vajadzētu izrunāt pirms kopdzīves uzsākšanas.	≈ 1
Ģimenes budžets	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ģimenes mērķi un resursi to sasniegšanai. 2. Ienākumu gūšanas veidi. 3. Ko nozīmē taupīt un krāt. 4. Kas ir ģimenes budžets, un no kā tas veidojas? 5. Sava ģimenes budžeta sastādīšana un monitorēšana.	≈ 1,5
Uzkrājumi, noguldījumi un ieguldījumi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Uzkrājumu, noguldījumu un ieguldījumu nepieciešamība un vieta ģimenes budžetā jeb vispirms „samaksā pats sev”. 2. Ieguvumi un vajadzības. Riski. 3. Pakalpojuma un tā sniedzēja izvēle:<ol style="list-style-type: none"> 3.1. Veids jeb piemērotības izvērtējums - kurš no noguldījumiem ir vispiemērotākais; 3.2. Pakalpojuma sniedzēja izvēle - kā izvēlēties, kur noguldīt; 3.3. Nosacījumi - līguma nosacījumu iepazīšana. 4. Gada ienākumu deklarācija, tās nozīme.	≈ 1,5
Aizņēmumi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kredītvēsture un kredītreģistrs. 2. Aizņēmumi:<ol style="list-style-type: none"> 2.1. Aizņēmuma nepieciešamības izvērtējums - vai un kāpēc aizņemties? Savas kredīspējas izvērtēšana;	≈ 1,5

	<p>2.2. Aizņēmuma veida izvēle - kurš no aizņēmumu veidiem ir vispiemērotākais;</p> <p>2.3. Pakalpojuma sniedzēja izvēle - kā izvēlēties kredīta devēju;</p> <p>2.4. Līguma nosacījumu iepazīšana.</p> <p>3. Kredītņēmēja tiesības un pienākumi. Laulāto abpusējā atbildība. Kā pasargāt sevi no ekonomiskās vardarbības.</p>	
Apgūto prasmju pašnovērtējums. Refleksija	<p>1. Tests apgūto zināšanu pašnovērtējumam.</p> <p>2. Moduļa mērķa un sasniegto rezultātu izvērtējums.</p>	≈ 0, 5
Kopā		6

2.modulis. Laulības tiesiskie aspekti

Tēma	Tēmas saturs	Ieteicamais laika plānojums (akad. st.)
Laulības institūts, tā nepieciešamība	<p>1. Ievads - iepazīšanās, moduļa satura, mērķa, uzdevumu identificēšana, grupas personīgās pieredzes un gaidu diagnostika.</p> <p>2. Laulības noslēgšana kā jūtu apliecinājums un kā civiltiesisks akts.</p> <p>3. Laulības juridiskā būtība.</p>	≈ 0, 5
Laulības noslēgšana	<p>1. Saderināšanās.</p> <p>2. Šķēršļi laulības noslēgšanai.</p> <p>3. Laulības faktiskā noslēgšana.</p>	≈ 0, 5
Laulības tiesiskās sekas	<p>1. Laulāto personiskās tiesības.</p> <p>2. Laulāto likumiskās mantiskās attiecības.</p> <p>3. Laulāto līgumiskās mantiskās attiecības.</p> <p>4. Mantojuma tiesības.</p>	≈ 2
Laulātie un bērni	<p>1. Laulāto kopīgie bērni.</p> <p>2. Vecāku tiesības un pienākumi pret bērnu.</p> <p>3. Laulātā atsevišķie bērni.</p> <p>4. Adopcija.</p>	≈ 2
Laulības šķiršana	<p>1. Laulības šķiršanas procedūra.</p> <p>2. Laulības šķiršanas tiesiskās sekas.</p>	≈ 0,5

Apgūto prasmju pašnovērtējums. Refleksija	1. Tests apgūto zināšanu pašnovērtējumam. 2. Moduļa mērķa un sasniegto rezultātu izvērtējums.	≈ 0,5
Kopā		6

3.modulis. Laulības psiholoģiskie un ētiskie aspekti. Laulāto un ģimenes attiecību veidošana

Tēma	Tēmas saturs	Ieteicamais laika plānojums (akad. st.)
Ģimenes dzīves cikls. Laulāto un ģimenes attiecību attīstība dzīves garumā	1. Ievads. Iepazīšanās, mērķu un uzdevumu identificēšana, grupas personīgās pieredzes un vēlmju diagnostika. 2. Ģimenes dzīves cikls: 2.1. Iemīlēšanās un tuvināšanās laiks; 2.2. Ģimene bez bērniem; 2.3. Bērna piedzimšana; 2.4. Ģimene ar bērnu pirmsskolas vecumā; 2.5. Ģimene ar jaunākā skolas vecuma bērnu; 2.6. Ģimene ar pusaudzi; 2.7. Ģimene bērna "atdalīšanās" periodā; 2.8. Ģimene ar pieaugušu bērnu; 2.9. Novecošanās.	≈ 1,5
Sievietes un vīrieša savienība laulībā un personiskā izaugsme	1. Dzimumatšķirību bioloģiskie aspekti. 2. Dzimumu psihiskās komponentes. 3. Attiecību dinamika laulībā. 4. Izaugsmes jautājumi.	≈ 2
Harmonisku attiecību veidošanas pamatnosacījumi	1. Dažādi ģimenes attiecību aspekti: 1.1. Hierarhijas jeb varas, kundzības - pakļaušanās attiecības; 1.2. Emocionālās tuvības - distances attiecības; 1.3. Atbildības attiecības. 2. Ģimenes sociogramma. 3. Konflikti:	≈ 2

	3.1. Konflikta izcelsme; 3.2. Veiksmīgs konflikta risināšanas ceļš; 3.3. Stratēģijas, kas konfliktus padziļina un padara sāpīgākus; 3.4. Konflikta atrisinājums; 3.5. Palīdzības meklēšana. 4. Nesaskaņu dziļāki iemesli. 5. Lauība kā vieta senāku problēmu pārnesei. 6. Lauība kā personiskās izaugsmes vieta.	
Apgūto prasmju pašnovērtējums. Refleksija	1. Tests apgūto zināšanu pašnovērtējumam. 2. Moduļa mērķa un sasniegto rezultātu izvērtējums.	≈ 0,5
Kopā		6

4. modulis. Vecāku pienākumi un atbildība ģimenes plānošanas un bērnu audzināšanas procesā

Tēma	Tēmas saturs	Ieteicamais laika plānojums (akad. st.)
Bērnu attīstība un tās veicināšana vecumposmu iezīmju kontekstā	1. Ievads. Iepazīšanās, mērķu un uzdevumu identificēšana, grupas personīgās pieredzes un vēlmju diagnostika. 2. Embriogēnēze un tās gaitas ietekme uz bērna turpmāko attīstību: 2.1. Orgānu sistēmu attīstības norises; 2.2. Iespējas bērnu pasargāt no riska faktoriem. 3. Bērna sasniegumu izvērtēšana: 3.1. Vecāku taktika to veicināšanai; 3.2. Vecumposmu iezīmes un sensitīvās fāzes bērna attīstībā.	≈ 2

<p>Ģimenes un bērna agrīnā interakcija. Audzināšanas, īpaši, emocionālās audzināšanas nozīme bērna attīstībā</p>	<p>1. Mātes un bērna agrīnās interakcijas loma. 2. Bērna emocionālās audzināšanas principi. Vecāku savstarpējo attiecību ietekme uz bērna psihosociālo attīstību un emocionālās audzināšanas loma šajā procesā.</p>	<p>≈ 2</p>
<p>Bērna sociālās attīstības loma mācīšanās procesā un sekmīgā integrācijā sabiedrībā</p>	<p>1. Bērna sociālā attīstība: 1.1. Tās izvērtēšanas iespējas; 1.2. Loma kopējās psihomotorās attīstības kontekstā. 2. Mācīšanās un uzvedības traucējumi: 2.1. To cēloņi un korekcijas iespējas; 2.2. Vecāku loma šajā procesā.</p>	<p>≈ 1,5</p>
<p>Apgūto prasmju pašnovērtējums. Refleksija</p>	<p>1. Zināšanu pašnovērtējumam. 2. Moduļa mērķa un sasniegto rezultātu izvērtējums.</p>	<p>≈ 0,5</p>
Kopā		<p>6</p>